

מסורת הש"ס

(א) ע"ז כב: ימות קב; (ב) ביה לנ: (ג) ס"ד ר' יוס; (ד) לנליל קבא; (ה) עירובין לה; (ו) ביה לנ; (ז) וספחה פתחין; (ח) לנליל קב; (ט) לנליל קבא; (י) פירוש שם מקום; (יא) ונשחית; (יב) רש"ל; (יג) ונש"ח; (יד) עירובין לה; (טו) ד"ה בעי סמלך;

תורה אור השלם
1 כי את אשר ישנו פה
עמנו עמד היום לפני יי
אלהינו ואת אשר איננו
פה עמנו היום;

הגהות הב"ח

(א) גבי' היה רבנן רבא
מתימין; (ב) שם בנבב
רש"י; (ג) ד"ה ר' יי
נוקבין וכו' הטובה בפי
הבית; (ד) ד"ה ר' אל
מפורדות וכו' הבית ס' מ'
ואח"כ מ"ה וא"י מושג
וכי קא' ספ"ד ואח"כ ס' מ'
ההיא רבנן הוא וכו' ואל
לנליל קב"ד ואח"כ מ"ה
מונני ר' נחמיה היא דלמנ
אין כל מ"ה למנן ספ"ד
ואח"כ מ"ה חותמת ס' מ'
תמיר ועשוין כמין סלס:
(ה) רוב' ד"ה שני וכו'
מגדל על לבנים עסקי;

גליון הש"ס

בשרא מהו למיברו בהיתא.
ע"ל דף קמ ע"ב תוס' ד"ה
וכי מה בין;

הגהות הגר"מ

[א] גבי' בעו מירי מרב סמ
מהו למיברו. ניב ר"ל מןקום
שנקב אסור אם כיוונת מותר
טוב;

מוסף רש"י

ישראל שעמדו על הר
סיני ותקנו מלל מוס
דכתיב (שה"ש ד) סוף יפה
רעיו עמוס און כן ע"ז (כב).
שובר אדם את החבית.
מנופה שם זה גרונות
ואוכל ונלנב שלל יתכון
לפות השנייה להיות לה
לפה שחלה עור ללי (בצה)
ג. חוששני לו מחטאת.
חוששני למת מידי טעלת הוא
(יטו"ל קבא). ומתו ראשה
בסיף. לפתח את הבית
(מכות ג).

מוסף תוספות

א. אבל מודו דיאסורא
אינא, והכא שרנן
לכתחילה. מוס' ה"א.ס.
1. משמע דבלא מוסתקי
נמי שרי בבלי של עץ.
תוס' עירובין לז: ד"ה אמאי
ועי' מהש"ס. 2. דבבלי נמי
יש בנב וסתידה. תוס'
עירובין לה: ד"ה ע"ז כב.

חבית פרק שנים ועשרים שבת

קמו.

עין משפט
נר מצוה

כד א"י פ"ג מ"ג מ"ג סמ
הלכך כן סמנ אלון סה
טו"ש ע"ה פ"ג מ"ג ש"ד טע"ג
פ:
כה ב מ"י טו"ש ע"ה
טע"ג ו:
כו ג מ"י טו"ש ע"ה
טו"ש ע"ה טע"ג יא:
כז ד טו"ש ע"ה טע"ג
פ:
כח ה ו ז מ"י טו"ש ע"ה
טו"ש ע"ה טע"ג טו"ש ע"ה
טו"ש ע"ה טע"ג טו"ש ע"ה
טו"ש ע"ה טע"ג טו"ש ע"ה
הלכה טו סמנ טו"ש ע"ה

לעזי רש"י

פינינדרו"א [פוינדר"א].
לנקב.

רבינו הגנאל

מתי' שובר אדם את
החבית לאכול ממנה
גרונות כו'. א"ר הששי
לא [שנן] שובר את החבית
לאכול ממנה גרונות אלא
הרוטות, אבל מפורדות אינו
שובר החבית, אלא מוציא
גרונות ואוכל ואינו שובר.
ואוקימנא למיתנין כו'.
נחמיה מוקמינן גרונות
ולא קמי' פירות. והא
דתינא רש"י אומר מביאי
אדם חבית של יין ומתו
ראשה בסיף ומניחה לפני
האורחים בשבת ואינו
חושש, לרבנן. וכן הא דתני
וחתלתו של תפרים ושל
גרונות (ומתיר ומפקיע
וחוקך, לרבנן. והא דתני
מתי' אבל לא מפקיע
ולא חתוק, ר' נחמיה
דאמר אפילו תרודו ואפילו
טלית אין ינטלין אלא
לצורך תשמישו. בעי מנייה
מיר ששת מהו למיברו
חביתא בבורטיא. פי'
החבית, פי' מגופה סמו
החבית, דברי ר' יהודה,
וחכמים מתירין והלכה
כחכמים. והני מילי שהיא
הנב בנן בכסוי אבל לנקב
נקב מצד הכסוי אסור,
בנקב ומרחיבו נמצא מתקן
פתח, שאילו לא היה קטן
ואינו יכול לקלח ביונק
לא היה מרחיבו, והנה
מתקן פתח, ולמה מותר.
ופריך רבא מן התורה כל
פתח שאינו עשוי להכניס
ולהוציא אינו חשוב פתח,
ואלו הנקבים כולן אין
מכניסין בהן אלא להוציא
הן עשוין בלבד ומותרין.
ורבנן גזרו על כל נקב
מפני שלא יפתחו נקב בבית
התרנגולין, והוא הנקרא
לול של תרנגולים כדכתיב
ובלולים יעלו, וזה לול
של תרנגולים עשוי להכניס
ורח להוציא החמות והוא
כמין פתח אסור, ומפני
שהוא פתח גמור אסור מן
התורה, גזרו על כל נקב.
אבל ההרובה שאין אדם
מרחיבו בלול של תרנגולים

שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרונות. בגמרא מוקי
לה דזרוסות לרבי נחמיה אצל לרבנן דרבי נחמיה שרי
אפילו מפורדות ומינה לרבי מהא דמתן צפרק ככל מערבין (עירובין
דף לז: ושם) גבי עירוב נתנו במגדל ונועל צפניו ואכז המפתח הרי

זה עירוב ופריך בגמרא אמאי הוא
במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא
ומשני רב ושמואל דלמירי תרווייהו
הכא במגדל של (א) צפין עסקינן ור"מ
היא כו' ואמאי מצעי ליה לאוקמנא
הכי ומעיקרל נמי מאי קאמר והלא
יכול לשבר ולפתוח את המגדל וליטול
את העירוב כי היכי דהכא שרי
לשבר החבית וליטול הגרונות ואס
באת חלקן צפין נעילה ועירוב נעילת
הגרונות א"כ קשה היכי מוקי לה
התם כו' מאיר ונראה דהתם אסור
לשבר את המגדל והכא דשרי לשבר
את החבית משום דמירי צפין עסקי
כדמוקי לה בצ"ה פרק המציא כד
יין (דף לג: ושם) ומפ' רש"י התם
דחינו חבית צורה ומדקפין צריה
בשרף של עץ עשוי ממנו זפת
וקורין ריש"א ו"משה" דוקא חבית
שרי דמחמת גריעותו לא חייס עליה
ולכא למיחש שמה יתכון לעשות
כלי וכן כולה שמעמל דהכא צפין עסקי
ואע"ג דהתם צ"ה לא מוקמינן הכי
אלא לר"א דפריך וליה לר"א הא
דמתן שובר אדם את החבית כו'
ועלה משני משני צפין עסקי מ"מ
אפילו לרבנן מיבעי לאוקמי הכי
דרבנן לא פליגי אדר"א דקאמר לא
יקטמו פי' לא יקטום את ההדס
להריח זו אלא משום דליה צ"ה
ליה דקטימנא קיסם חייב חטאת
שקטמו לחצות זו ציני' וא"כ אי
לא מוקמינן לה צפין עסקי עליה
איכא למיפך וליה לכו דמתן כו'
הלכך מיבעי לן למימר דלינא דכולהו
מירי מתנינן צפין עסקי והשתא
ירושלמי צפרק ככל מערבין מלאכה
הדא דמינא במגדל של אפן אצל
במגדל של עץ נעשה כשובר החבית
לאכול ממנה גרונות:

מתיר ומפקיע וחותר. אומר רבי
מההיא דעירובין (דף לז:)
יש ללמוד דהא דלמרינן (ב"ב דף לז:)
חוממות שבכלים מתיר ומפקיע וחותר
היינו כגון דקטיר צמינתא אצל פומתת
של עץ ושל מתכת אסור לשבר
ולהפקיע מדקשיא ליה התם אמאי
הוא במקום אחד ועירובו במקום
אחר דפשיטא ליה שאינו יכול להפקיע
הפומתת וליטול העירוב אע"פ שסתם
מגדל שבכל הש"ס הוא כלי כמו האד
צ"י לצית וצפור למגדל וכי ההיא
דכריס כל הכלים (לנליל קבא) וצמסקא
נמי לא צעי לאוקמי אלא צקטיר
צמינתא דהיינו דוקא חוממות שבכלים
אצל דבר שזק חזק כעין פומתת
לא הוה שרי ט"ק. 2. מ"ר ט:

הא רבנן והא ר' נחמיה. תימה לי
אמאי לא מוקי תרוייהו כו' נחמיה
והא דקמי' ממיר מפקיע וחותר צ"י ט'
והא דקמי' ממיר אצל לא מפקיע
וחותר צ"ה דליכא תנא דס"ל הכי
אלינא דר' נחמיה צ"ה צ"י המציא
כדי יין (ב"ב: 33.) י"ל דניחא ליה למימר דהא
כרבנן מנינא תרוייהו כו' נחמיה:
משום

כשצא נחש על חוה. כשנתן לה ענה
לכחול מן העץ זא עליה
דכתיב (בראשית ג) הנחש השיאני לשון נשואין: גרים מאי שלל
היו על הר סיני מהיכן פסקה וזהמל: מונייהו הוו. צניני. וכל
שעמדו על הר סיני נתקדשו ונטהרו ונתרפאו מכל מוס ואף עוריס
ופסחים שהיו בישראל דתניא בספרי:
ופליגא. הא דלאמרן ללא פסקה
וזהמל עד סיני: מתנ"י שונר
אדם חבית. מליאה גרונות בספין
או צסיף לאכול ממנה גרונות דאין
במקלקל שום אסור בשבת: ונלנב
שלא יתכון לעשות כלי. לנוקבה יפה
בפתח נאה: אין נוקבין מגופה.
הדוקה (א) צפה החבית לעשות נקב
אלא נוטל את כולה אצל כי נקבי
לה מתקן פתח: ויכמים מסיין.
דאין דרך פתח לחבית צכך: ולא
יקנה מ"דה. בגמרא מפרש לה:
שום ממרה. ויש כאן משום ממחק:
עורב מדינה: מחטאת. שמה
מירח השעה לדוקבה צופני הכלי
סביב הנקב: גב' לא שנו. דשובר
חבית ומטלטל ספיף לנקב: אלא
בדרוסות. שהגרונות לרוסות בעיגול
וחותרין ממנו צקורוס או צסיף
ואידי דמטלטל ספיף לחתוך גרונות
עבר ציה נמי לחבית: אצל מפורדות.
ש"א לחתכן לא יטלטל ספיף לשבור
חבית (י) דמתנ"י ר' נחמיה דלמיר אין כלי
ניטל אלא לתשמיש המיוחד לו כדמוקי
לקמן: ואינו חושש. ואע"ג דמין לאו
למחמתיה קאי: רבנן היא. דפליגי
אדר' נחמיה ואמרי כל הכלים ניטלים
לצורך ושלא לצורך: חסולום. כלי של
כפות תמרים ועשוין (י) כמין סלס
ונותנים לתוכן תמרים רעים להתבצל:
מסיר. אם הכסוי קשור בצבל: אצל
לא מפקיע. ואת שררות החבל
בכלי: ואלו חוסק. דאין כלי ניטל
אלא לצורך תשמישו וסכין אינו עשוי
לכך: למיברו. לתחוב פוינינדרו"א
צ"ע"ז: צבורטיא. צרומח לתחובו
בצופניה לנקוב: לעין יפה. להרכיב
מואל היין צקב גדול מדלל נקבי
ליה כדרך הנוקבין נקב עגול ויפה:
הסם ודאי לעין יפה קמיכוין. שמרחיב
פיה למטה ממנופתה כדקתני מתח
את ראשה. שפת פיה: לפסחי מיפפת.
יטול מגופתה: למעלה. בראש המגופה
התם הוא דשרו רבנן ללא אורחא
למיבעב פתחא התם אלא נוטל כל
המגופה: אצל מ"דה. ומנין דעבדי
לה משום פתחא ואינו רוצה לפותחה
למעלה שלא יפול עפר או פסולת
צ"י: היינו דקמי' ולא יקנה מ"דה.
ואמגופה קאי ודברי הכל: מחלוקת
מן מ"דה. התם הוא דקאסר רבי
יהודה משום דליכא דעבדי ליה
פתחא: אין נוקבין נקב חדש. בכלי:
נקב יאן. שנסתם דכי חוזר ופתח
לאו כעשה פתח דהו שרי עשוי
ועומד וסמימנא לאו כלום: אוסופי
נמי מפקיע פתחא. שמרחיבו ויש
כאן משום גמר מלאכה: הכלל.
סרחון שלא ימותו התרנגולין: ואס
צא להוסיף מוסף. ולא גזרינן
דילמא אחי לאוסופי צלול של
תרנגולין דלא מוסף אינש עליה:
משום

להוסיף מוסף אוסופי ודאי